

VNU Journal of Foreign Studies

Journal homepage: <https://jfs.ulis.vnu.edu.vn/>

CHINA'S EFFORTS IN ENHANCING ITS ROLE IN GLOBAL SECURITY

Tran Thu Minh¹, Chu Thanh Van^{2,*}¹Foreign Trade University, 91 Chua Lang Street, Lang Ward, Hanoi, Vietnam²Faculty of English Language and Culture, VNU University of Languages and International Studies,
No.2 Pham Van Dong, Cau Giay, Hanoi, Vietnam

Received 16 January 2025

Revised 04 April 2025; Accepted 21 October 2025

Abstract: In the face of growing global challenges, the current global governance system is revealing limitations in meeting the needs of the international community. The voices of countries around the world advocating for the reform and construction of the global governance system have grown louder, and the idea of building a global governance system through joint consultation, joint construction, and shared benefits has become a consensus among nations. China has evolved from being on the sidelines of rule-making in international security to gradually participating. Now, it has become one of the key initiators of international security rules. China's role in global security governance is reflected in various aspects, such as being an enforcer, a diplomat, and a creator. This article analyzes China's role in global security through its support for and participation in peacekeeping activities worldwide and regionally; its cooperation in military diplomacy and security to effectively manage transnational security issues; and the development of new perspectives and initiatives on security, such as innovating international security concepts and building the idea of a Community With a Shared Future for Mankind.

Keywords: China, global security, Community With a Shared Future for Mankind, military diplomacy, The Global Security Initiative

* Corresponding author.

Email address: chuthanhvan1979@gmail.com<https://doi.org/10.63023/2525-2445/jfs.ulis.5447>

NHỮNG NỖ LỰC CỦA TRUNG QUỐC TRONG VIỆC THÚC ĐẨY VAI TRÒ ĐỐI VỚI AN NINH TOÀN CẦU

Trần Thu Minh¹, Chu Thanh Vân²

¹*Trường Đại học Ngoại thương, Số 91 Chùa Láng, Phường Láng, Hà Nội, Việt Nam*

²*Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Anh, Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Quốc gia Hà Nội,
Số 2 Phạm Văn Đồng, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam*

Nhận bài ngày 16 tháng 01 năm 2025

Chỉnh sửa ngày 04 tháng 4 năm 2025; Chấp nhận đăng ngày 21 tháng 10 năm 2025

Tóm tắt: Trước sự gia tăng của các thách thức toàn cầu, hệ thống quản trị toàn cầu hiện tại đang bộc lộ những hạn chế trong việc đáp ứng nhu cầu của cộng đồng quốc tế. Tiếng nói của các quốc gia trên thế giới nhằm thúc đẩy xây dựng và cải cách hệ thống quản trị toàn cầu hiện nay ngày càng lớn hơn, việc xây dựng hệ thống quản trị toàn cầu với việc cùng đàm phán, cùng xây dựng và cùng hưởng đã trở thành sự đồng thuận của tất cả các quốc gia. Kể từ khi thành lập nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, Trung Quốc đã từ chỗ đứng ngoài lề việc xây dựng các quy tắc trong lĩnh vực an ninh quốc tế, đến từng bước tham gia, và nay đã trở thành một trong những nước đưa ra các sáng kiến về quy tắc trong an ninh quốc tế. Vai trò của Trung Quốc đối với quản trị toàn cầu trong lĩnh vực an ninh được thể hiện ở các khía cạnh như: người thực thi, nhà ngoại giao và nhà kiến tạo. Bài viết sẽ phân tích vai trò của Trung Quốc đối với an ninh toàn cầu thông qua việc ủng hộ và tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình của thế giới và khu vực; hợp tác trong lĩnh vực ngoại giao quân sự và an ninh để quản lý hiệu quả các vấn đề an ninh xuyên quốc gia; xây dựng những quan điểm và sáng kiến mới về an ninh như: đối mới khái niệm an ninh quốc tế, xây dựng khái niệm Cộng đồng chia sẻ tương lai.

Từ khóa: Trung Quốc, an ninh toàn cầu, Cộng đồng chia sẻ tương lai, ngoại giao quân sự, Sáng kiến An ninh toàn cầu

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh các thách thức an ninh toàn cầu đang ngày càng trở nên đa dạng và phức tạp, vai trò của các nước lớn như Trung Quốc đối với việc quản trị và duy trì an ninh toàn cầu đã trở thành một chủ đề được cộng đồng quốc tế quan tâm. Bên cạnh các vấn đề an ninh truyền thống, những vấn đề an ninh phi truyền thống như: biến đổi khí hậu, khủng bố quốc tế, xung đột khu vực, và đại dịch toàn cầu đã làm thay đổi cách tiếp cận về an ninh. Những thách thức này không chỉ đòi hỏi sự hợp tác quốc tế mà còn yêu cầu các quốc gia có tiềm lực lớn đóng góp tích cực để duy trì trật tự và ổn định toàn cầu. Trung Quốc, với vị thế là nền kinh tế lớn thứ hai thế giới và có sức ảnh hưởng đáng kể về chính trị và quân sự, đã và đang có những thay đổi trong tư duy và chiến lược an ninh nhằm đáp ứng những thách thức này. Kể từ sau Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc (2012), Trung Quốc đã ngày càng thể hiện vai trò tích cực và chủ động hơn khi tham gia các vấn đề an ninh toàn cầu. Đây cũng là giai đoạn đánh dấu sự chuyển đổi chiến lược quan trọng của Trung Quốc, từ một quốc gia “giấu mình chờ thời”, chủ yếu tập trung vào phát triển kinh tế và quản trị trong nước, nay đã tiến dần đến vai trò của một cường quốc có trách nhiệm trong quản trị an ninh quốc tế.

Bài viết sẽ phân tích tình hình quốc tế để thấy được nhu cầu phát huy vai trò tích cực chủ động hơn của nước này. Nghiên cứu đồng thời cũng sẽ phân tích vai trò của Bắc Kinh đối

với an ninh toàn cầu, thể hiện chủ yếu qua ba khía cạnh: “người thực thi” - ủng hộ và tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình của thế giới và khu vực, “nhà ngoại giao” - hợp tác trong lĩnh vực ngoại giao quân sự và an ninh để quản lý hiệu quả các vấn đề an ninh xuyên quốc gia và “nhà kiến tạo” - xây dựng những quan điểm và sáng kiến mới về an ninh.

2. Những thách thức chính trong an ninh toàn cầu hiện nay

Sự chuyển dịch cán cân quyền lực toàn cầu từ Tây sang Đông, mà Trung Quốc là nhân tố quan trọng, đã tạo điều kiện để Bắc Kinh gia tăng ảnh hưởng trên trường quốc tế. Bối cảnh an ninh quốc tế hiện nay đang bị chi phối bởi một số vấn đề chủ yếu như: cạnh tranh giữa các cường quốc, xung đột an ninh truyền thống có xu hướng nổi lên, các vấn đề an ninh phi truyền thống ngày càng phát triển phức tạp...

Thứ nhất, cạnh tranh giữa các cường quốc hiện nay đang ngày càng gây tác động lớn đến an ninh toàn cầu. Sự trỗi dậy của Trung Quốc và sự khẳng định của Nga đã làm suy yếu hệ thống an ninh quốc tế dựa trên trật tự do Mỹ lãnh đạo từ sau Chiến tranh thế giới thứ hai. Cụ thể, Trung Quốc không ngừng tăng cường ảnh hưởng của mình thông qua nhiều lĩnh vực, như Sáng kiến Vành đai và Con đường (BRI)... Nga cũng gia tăng hiện diện ở nhiều khu vực như Trung Đông, tăng cường hợp tác năng lượng với châu Á, phát động chiến dịch quân sự nhằm vào Ukraine để bảo vệ lợi ích chiến lược và củng cố ảnh hưởng tại các khu vực lân cận... Tất cả những động thái này đã gây ra thay đổi lớn trong các mối quan hệ quốc tế. Về mặt quân sự, Mỹ đã công bố các chiến lược quốc phòng để đối phó với sự trỗi dậy của Trung Quốc và Nga, đồng thời tăng cường liên minh quân sự với các nước châu Á như Nhật Bản, Hàn Quốc, Ấn Độ thông qua Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (DoD, 2022). Ở phía ngược lại, Trung Quốc cũng không ngừng tăng cường ngân sách quốc phòng và phát triển sức mạnh hải quân nhằm củng cố vị thế của mình tại các khu vực nhạy cảm về địa chính trị, như Biển Đông và eo biển Đài Loan.

Đáng chú ý, trong bối cảnh cuộc cách mạng khoa học công nghệ 4.0, các cường quốc cũng không ngừng đẩy mạnh cạnh tranh về kinh tế và công nghệ. Mỹ đã áp đặt nhiều biện pháp cấm vận và hạn chế thương mại đối với Trung Quốc và Nga, đặc biệt trong lĩnh vực công nghệ cao như chất bán dẫn và trí tuệ nhân tạo. Chiến tranh thương mại Mỹ - Trung bắt đầu từ năm 2018 là một trong những nguyên nhân chính khiến mối quan hệ giữa hai cường quốc ngày càng xấu đi. Tất cả những cạnh tranh này đã làm gia tăng căng thẳng về mặt kinh tế, đồng thời gây những tác động tới chuỗi cung ứng toàn cầu và thị trường tài chính. Trong bối cảnh đó, việc tham gia tích cực vào các vấn đề an ninh toàn cầu sẽ giúp Trung Quốc xây dựng hình ảnh một cường quốc có trách nhiệm, đồng thời góp phần củng cố vị thế của mình trên trường quốc tế.

Thứ hai, xung đột khu vực đã và đang tác động mạnh mẽ đến an ninh toàn cầu. Trung Đông tiếp tục là khu vực bất ổn với các cuộc xung đột kéo dài và phức tạp, xuất phát từ mâu thuẫn sắc tộc, tôn giáo, chính trị và tranh giành tài nguyên. Xung đột tại Syria (2011-nay), xung đột tại Yemen (2015-nay) đều gây ra những cuộc khủng hoảng nhân đạo lớn, gây bất ổn cho khu vực, biến những nơi này trở thành nơi tranh giành ảnh hưởng giữa nhiều nước lớn và lực lượng trong khu vực, đồng thời góp phần gia tăng các hoạt động khủng bố. Xung đột tại Biển Đông cũng là một trong những điểm nóng địa chính trị quan trọng, với các tranh chấp chủ quyền giữa Trung Quốc và nhiều quốc gia Đông Nam Á như: Việt Nam, Philippines, Malaysia, và Brunei. Gần đây nhất, xung đột tại Ukraine (2022-nay) đã làm gia tăng căng thẳng giữa các cường quốc, đặc biệt là giữa Nga và NATO. Các biện pháp trừng phạt kinh tế do Mỹ và EU áp đặt lên Nga đã tác động tiêu cực đến nền kinh tế toàn cầu, đặc biệt là giá năng lượng và lương thực. Chiến tranh Ukraine đã làm gián đoạn xuất khẩu ngũ cốc từ Ukraine và phân bón từ Nga, dẫn đến tình trạng thiếu lương thực ở nhiều quốc gia và khu vực; giá dầu và khí đốt tăng cũng

đẩy lạm phát lên cao tại nhiều quốc gia trên thế giới. Có thể thấy, xung đột khu vực không chỉ tạo ra những hậu quả nghiêm trọng đối với các quốc gia trực tiếp tham gia mà còn lan rộng ra toàn cầu, ảnh hưởng đến các khía cạnh an ninh, kinh tế và nhân đạo. Trung Quốc cũng không nằm ngoài phạm vi ảnh hưởng tiêu cực từ các xung đột này, đặc biệt trong các vấn đề kinh tế. Điều này thúc đẩy Trung Quốc tìm cách đóng vai trò hòa giải hoặc tham gia vào các cơ chế hợp tác quốc tế để đảm bảo ổn định, qua đó, có thể bảo vệ lợi ích quốc gia, đồng thời nâng cao uy tín của Trung Quốc.

Thứ ba, các vấn đề an ninh phi truyền thống mới nổi. An ninh mạng đã trở thành một trong những thách thức phi truyền thống lớn nhất đối với an ninh toàn cầu trong thời đại kỹ thuật số. Các cuộc tấn công mạng không chỉ nhằm vào cơ sở hạ tầng tài chính và quân sự mà còn tác động đến các lĩnh vực trọng yếu như: y tế, năng lượng, và giao thông vận tải. Các cường quốc hiện nay cũng có bất đồng trong quan điểm về an ninh mạng. Ví dụ, trong khi Mỹ coi công nghệ 5G của Trung Quốc là mối đe dọa an ninh quốc gia do các liên kết với Chính phủ Trung Quốc và khả năng giám sát thông tin qua mạng 5G, thì Trung Quốc xem các hành động này là một phần trong chiến lược của Mỹ nhằm kiềm chế sự phát triển công nghệ của mình và duy trì vị thế độc tôn trong lĩnh vực công nghệ toàn cầu.

Tình trạng biến đổi khí hậu hiện nay đang làm gia tăng nguy cơ xung đột tài nguyên, gây mất an ninh lương thực, dẫn đến các cuộc di cư quy mô lớn, thậm chí gây ra xung đột vũ trang tại một số khu vực trên thế giới, như tại một số quốc gia châu Phi như: Mali, Niger, và Chad (Navone, 2021). Các dịch bệnh truyền nhiễm, như đại dịch Covid-19, không chỉ làm nhiều người thiệt mạng, mà còn làm gián đoạn chuỗi cung ứng toàn cầu, khiến nhiều quốc gia rơi vào khủng hoảng kinh tế, xã hội, đồng thời phải điều chỉnh lại chính sách kinh tế và an ninh. Các bất đồng của các nước lớn trong việc kiểm soát đại dịch Covid-19 cũng làm sâu sắc thêm những bất đồng về cách thức quản trị và xử lý khủng hoảng của các nước. Bên cạnh đó, an ninh năng lượng cũng là một vấn đề an ninh phi truyền thống đang ngày càng ảnh hưởng mạnh mẽ đến an ninh toàn cầu, do sự phụ thuộc lớn giữa phát triển của các nước đối với nguồn năng lượng ngày càng hữu hạn trên thế giới. Những thách thức phi truyền thống đòi hỏi sự hợp tác quốc tế sâu rộng, và Trung Quốc coi đây là cơ hội để khẳng định vai trò lãnh đạo, xây dựng hình ảnh một cường quốc sẵn sàng chia sẻ trách nhiệm trong việc giải quyết các vấn đề toàn cầu.

Tóm lại, tình hình quốc tế hiện nay, với sự cạnh tranh giữa các cường quốc, xung đột khu vực và các thách thức an ninh phi truyền thống, đã tạo ra cả áp lực và cơ hội cho Trung Quốc. Những biến đổi này thúc đẩy Trung Quốc tham gia tích cực hơn vào các hoạt động an ninh toàn cầu nhằm bảo vệ lợi ích quốc gia, đồng thời nâng cao vị thế của mình như một cường quốc toàn cầu có trách nhiệm.

3. Cách thức Trung Quốc nâng cao vị thế trong an ninh toàn cầu

Trong thập kỷ đầu của thế kỷ XXI, Trung Quốc vẫn tiếp tục duy trì ngoại giao quốc phòng truyền thống với một số nước theo hình thức Nam - Nam, tập trung vào việc xây dựng mối quan hệ đối tác chiến lược với các nước đang phát triển ở khu vực châu Á, châu Phi và Mỹ Latinh. Chính sách này bao gồm việc cung cấp hỗ trợ quân sự, chuyển giao công nghệ quốc phòng, đào tạo nhân lực, cũng như tăng cường hợp tác trong các lĩnh vực an ninh phi truyền thống như: chống khủng bố, gìn giữ hòa bình và cứu trợ thiên tai. Bên cạnh đó, Trung Quốc cũng tăng cường quan hệ với các nước đối tác trong Tổ chức Hợp tác Thượng Hải (SCO). Về các khuôn khổ an ninh khu vực, Trung Quốc là một trong những nước đồng sáng lập SCO vào năm 2001, nhưng không khởi xướng hoặc tham gia vào việc thành lập các cơ chế khác. Ngoài ra, Bắc Kinh trong giai đoạn này là một thành viên của Hội nghị về Tương tác và xây dựng

niềm tin ở Châu Á (CICA) nhưng chưa chủ động đưa ra các sáng kiến phát triển Hội nghị. Trung Quốc cũng ủng hộ các hiệp ước của Liên Hợp Quốc về cuộc chiến chống tội phạm có tổ chức và chống khủng bố... Nhìn chung, Trung Quốc trong thập niên đầu thế kỷ XXI đang chủ yếu đóng vai trò là người tham gia và ủng hộ, thực hiện các quy định, sáng kiến về an ninh của các tổ chức đa phương.

Trung Quốc bắt đầu có những thay đổi trong tầm nhìn về quản trị an ninh toàn cầu dưới thời Hồ Cẩm Đào, khi đã đưa ra quan điểm xây dựng một thế giới “hài hòa, cùng phồn vinh và hòa bình lâu dài” tại Lễ kỷ niệm 60 năm thành lập Liên Hợp Quốc (Hu, 2005). Từ sau Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã đưa ra nhiều quan điểm và sáng kiến mới về an ninh, như: Quan điểm An ninh quốc gia tổng thể (2014), Cộng đồng chia sẻ tương lai (2015), hay Sáng kiến An ninh Toàn cầu (2022). Chủ nghĩa tích cực đã thể hiện rõ hơn trong các vai trò mà nước này thể hiện ở lĩnh vực an ninh. Chủ nghĩa tích cực này có thể được hiểu như kết quả của xu thế toàn cầu hóa, khi sự hiện diện kinh tế của Trung Quốc ngày càng được mở rộng ra nước ngoài, cùng với đó, nhu cầu bảo vệ công dân và tài sản Trung Quốc ở nước ngoài đã ngày càng trở nên bức thiết hơn. Trước áp lực phải bảo vệ tài sản và công dân ở nước ngoài, Trung Quốc cũng cần đảm bảo các tuyến thương mại và hành lang năng lượng trên đất liền và trên biển, để bảo đảm được các điều kiện thuận lợi cần thiết cho phát triển kinh tế của nước này. Cùng với nhiều sáng kiến và hợp tác kinh tế với các nước khác trên phạm vi toàn cầu, trong đó có Sáng kiến Vành đai và Con đường (BRI), mối đe dọa an ninh do việc thực hiện BRI gây ra càng thúc đẩy Bắc Kinh phải phát triển các mô hình mới, chủ động bảo vệ lợi ích tại nước ngoài. Vai trò của Trung Quốc đối với an ninh toàn cầu từ sau Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc có thể được khái quát bởi ba khía cạnh sau: thực thi các sáng kiến, thúc đẩy ngoại giao và định hình trật tự thông qua các sáng kiến.

3.1. Gia tăng vai trò thông qua thực thi các sáng kiến và cam kết quốc tế

Trung Quốc tham gia, ủng hộ và thực hiện các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp Quốc. Hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp Quốc là một phương thức quan trọng để duy trì hòa bình và an ninh thế giới. Theo các nghị quyết của Liên Hợp Quốc và các thỏa thuận đạt được giữa Chính phủ Trung Quốc và Liên Hợp Quốc, Trung Quốc cử binh lính gìn giữ hòa bình và các chuyên gia quân sự đến các quốc gia và khu vực được chỉ định để thực hiện các hoạt động gìn giữ hòa bình dưới sự lãnh đạo của Liên Hợp Quốc, chủ yếu là đảm nhận các nhiệm vụ như: ổn định tình hình, giám sát ngừng bắn, hộ tống an ninh và bảo vệ dân thường. Trung Quốc là quốc gia cử quân số lớn nhất trong số các thành viên thường trực Hội đồng Bảo an Liên Hợp Quốc. Quân đội Trung Quốc tham gia vào các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp Quốc với vai trò là quân đội một nước lớn, đóng góp cho quản trị toàn cầu trong lĩnh vực an ninh. Chủ tịch Tập Cận Bình khi tham dự Hội nghị thượng đỉnh Gìn giữ hòa bình của Liên Hợp Quốc (ngày 28/9/2015) đã tuyên bố: “Trung Quốc là thành viên thường trực của Hội đồng Bảo an Liên Hợp Quốc, sẽ tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình trong 25 năm, sẽ trở thành một quốc gia xuất quân và tài trợ chính cho các hoạt động gìn giữ hòa bình. Để hỗ trợ cải thiện và tăng cường các hoạt động gìn giữ hòa bình, Trung Quốc sẽ tham gia cơ chế dự phòng năng lực gìn giữ hòa bình mới của Liên Hợp Quốc và đã quyết định đi đầu trong việc thành lập lực lượng cảnh sát gìn giữ hòa bình thường trực cho mục đích này và xây dựng lực lượng dự phòng gìn giữ hòa bình với quy mô 8.000 người”; “Một phần kinh phí của Quỹ Hòa bình và Phát triển của Trung Quốc - Liên Hợp Quốc sẽ được sử dụng để hỗ trợ các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp Quốc” (Xi, 2015b).

Quân đội Trung Quốc đã thực hiện các hoạt động trao đổi và hợp tác gìn giữ hòa bình với hơn 90 quốc gia và hơn 10 tổ chức và khu vực trên thế giới, tăng cường quan hệ đa phương

và không ngừng nâng cao năng lực tổng hợp gìn giữ hòa bình. Là nước thành viên sáng lập của Liên Hợp Quốc, Trung Quốc đã kiên định giữ vững thẩm quyền của Liên Hợp Quốc và tích cực tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình. Đây là nghĩa vụ của Trung Quốc với tư cách là thành viên có trách nhiệm với cộng đồng quốc tế (Ma, 2022). Quân đội Trung Quốc đã tích cực tham gia đội hộ tống tàu thuyền qua vịnh Aden, xây dựng đội quân hơn 8000 người thực hiện nhiệm vụ duy trì hòa bình, tham gia cứu trợ nhân đạo quốc tế (Hu, 2019).

3.2. Thúc đẩy ngoại giao nhằm giải quyết xung đột và bất ổn

Bên cạnh đó, Trung Quốc cũng tích cực thúc đẩy ngoại giao như một công cụ để giải quyết xung đột và duy trì ổn định an ninh quốc tế cũng như khu vực. Điều này thể hiện rõ trong ngoại giao quân sự mà nước này đẩy mạnh những năm gần đây.

Các nhà lãnh đạo quân sự và chính trị của Trung Quốc thường xem ngoại giao quân sự là một công cụ để đạt được sáu mục tiêu: (i) Định hình môi trường chiến lược quốc tế thông qua giao lưu và hợp tác quốc tế; (ii) Xây dựng lòng tin và giảm thiểu nghi ngờ về ý định của Trung Quốc; (iii) Tạo dựng hình ảnh quốc tế tích cực thông qua việc tham gia vào hoạt động duy trì hòa bình hoặc viện trợ nhân đạo; (iv) Phát triển quân sự và quốc phòng bằng cách nghiên cứu tư duy quân sự, công nghệ và chiến thuật quân sự tiên tiến thông qua giao lưu song phương; (v) Mở rộng ảnh hưởng bằng cách tăng cường lòng tin của các đối tác nước ngoài vào cơ cấu quốc phòng, hệ thống chỉ huy quân sự và vũ khí và trang bị do Trung Quốc sản xuất; (vi) Răn đe một kẻ thù tiềm năng bằng cách thể hiện khả năng của lực lượng vũ trang thông qua giao lưu quân sự song phương và tập trận chung (Shen, 2018).

Thực tế cho thấy, rất nhiều hoạt động ngoại giao quân sự hiện tại của Quân Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) tập trung vào việc bảo vệ và thúc đẩy các lợi ích chiến lược cụ thể của Trung Quốc và quản lý các nguy cơ trong khu vực (Saunders, 2006). Dưới thời kỳ Tập Cận Bình, các hoạt động ngoại giao quân sự đã tăng mạnh. Nếu trong giai đoạn 2003-2012, Trung Quốc trung bình mỗi năm có 151 hoạt động, thì trong giai đoạn 2013-2018, con số này đã tăng hơn 20%, đạt gần 179 hoạt động mỗi năm (China Power Team, 2020). Các hình thức chính của ngoại giao quân sự những năm gần đây chủ yếu bao gồm: (i) các cuộc họp cấp cao của lãnh đạo quân sự; (ii) tập trận quân sự chung; (iii) thăm cảng hải quân; (iv) các chương trình trao đổi chức năng; và (v) các hoạt động hỗ trợ các vấn đề an ninh phi truyền thống trên thế giới và trong khu vực.

Về khía cạnh an ninh phi truyền thống, các hoạt động của quân đội Trung Quốc liên quan đến kiểm soát đại dịch Covid-19 đã đóng một vai trò quan trọng trong việc xoa dịu sự chỉ trích về việc xử lý đại dịch của Trung Quốc trong giai đoạn đầu bùng phát dịch. Trong một nỗ lực cố gắng xây dựng lại hình ảnh tích cực, ngoại giao quân sự của Trung Quốc được tiếp tục thúc đẩy mạnh mẽ từ tháng 3/2020 khi nước này gửi các thiết bị y tế và quần áo bảo hộ cho Iran. Là các đối tác hợp tác chiến lược toàn diện, Pakistan và quân đội Campuchia là những nước đầu tiên nhận được vaccine Trung Quốc. Từ tháng 3/2020 đến tháng 4/2021, PLA đã trợ giúp y tế quân sự hoặc quyên góp cho 56 quốc gia trên thế giới. Hầu hết các nước này là các quốc gia đang phát triển ở châu Phi và châu Á – Thái Bình Dương, được nhận trợ giúp từ Trung Quốc thông qua Con đường tơ lụa về y tế của Trung Quốc vốn tập trung vào các nước đang tham gia BRI (Lieutenant General DS, 2021). Có thể thấy, việc viện trợ của Trung Quốc về y tế trong đại dịch ở khía cạnh nào đó cũng nhằm phục vụ việc thúc đẩy lòng tin của các nước dọc theo Vành đai và Con đường, cũng như gây dựng lại hình ảnh tích cực về một nước Trung Quốc có trách nhiệm với cộng đồng quốc tế.

Về đặc điểm ngoại giao quân sự của Trung Quốc từ sau Đại hội XVIII:

Thứ nhất, từ sau Đại hội XVIII, đặc biệt là sau Đại hội XIX Đảng Cộng sản Trung Quốc, ngoại giao quân sự đã xuất hiện cục diện mới, *các đặc trưng mang tính khu vực và toàn cầu đã được thể hiện rõ nét hơn*, phục vụ chiến lược “đi ra ngoài” với phong thái tự tin hơn, hợp tác toàn khu vực mang nội hàm phong phú hơn, các không gian hợp tác trên thực tiễn đã trở nên rộng mở hơn. Vai trò của Bắc Kinh trong việc kiến tạo môi trường an ninh có lợi cho Trung Quốc, giành quyền chủ động trong các diễn ngôn về an ninh, tham gia vào quản trị an ninh toàn cầu, kiểm soát các rủi ro an ninh... đã ngày càng trở nên rõ nét hơn. Điều này góp phần giúp tăng cường sức mạnh cứng và sức mạnh mềm của quân đội Trung Quốc.

Thứ hai, về ưu tiên trong ngoại giao quân sự của Trung Quốc, thứ tự ưu tiên có sự thay đổi tùy thuộc vào trọng tâm chiến lược ngoại giao trong các giai đoạn khác nhau. Trước đây, khu vực Đông Nam Á là khu vực quan trọng nhất đối với Trung Quốc trong việc thử nghiệm các công cụ và phương pháp của ngoại giao quân sự. Theo báo cáo “Ngoại giao quân sự của Trung Quốc (2003-2016): Xu hướng và hàm ý chính sách” của Viện Nghiên cứu Chiến lược Quốc gia Mỹ năm 2017, ngoại giao quân sự của Trung Quốc tập trung mạnh vào châu Á với 41%, trong đó, Đông Nam Á chiếm đến 22%. Việc tăng cường hoạt động của PLA tại châu Á cũng nhằm để đối trọng với chiến lược tái cân bằng của Mỹ trong khu vực này. Trong giai đoạn 2002-2021 (kể từ khi tuyên bố chung DOC giữa các bên về Biển Đông được ký kết), tổng số cuộc tập trận quân sự chung giữa Trung Quốc và các nước ASEAN là 88, tổng số chuyến thăm hải quân là 53, số lượng các cuộc gặp gỡ cấp cao và đối thoại quân sự là 373 lần (Mosyakov và cộng sự, 2023). Bức tranh này đã có sự thay đổi trong những năm gần đây, khi phạm vi ngoại giao quân sự của Trung Quốc không ngừng được mở rộng về không gian địa lý. Tháng 4/2022, việc Trung Quốc và quần đảo Solomon ký kết Hiệp định về an ninh khiến nhiều quốc gia trên thế giới lo ngại, bởi thỏa thuận an ninh này có thể cho phép Bắc Kinh gửi quân đội, đặt căn cứ hải quân, thậm chí có thể thiết lập quân sự tại quần đảo này. Trong khi đó, khu vực các đảo Nam Thái Bình Dương gần đây đã trở thành trung tâm của cuộc chiến địa chính trị và chiến lược giữa Trung Quốc với Mỹ và Australia (Lyons & Wickham, 2022). Chuyến công du của Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc - Vương Nghị đến 8 quốc gia tại Nam Thái Bình Dương diễn ra ngay sau đó, từ ngày 26/5 - 6/4/2022 được coi là bước đi nhằm tập hợp lực lượng để đối trọng với Mỹ tại Nam Thái Bình Dương.

Nói tóm lại, ngoại giao quân sự Trung Quốc là sự kết hợp giữa sức mạnh cứng và sức mạnh mềm của Trung Quốc. Cùng với sự tăng cường về sức mạnh tổng hợp quốc gia, Trung Quốc đã tự tin thể hiện nhu cầu và mong muốn của mình hơn trong các hoạt động ngoại giao quân sự. Ngoại giao quân sự Trung Quốc về mặt quan niệm, đã có sự chuyển dịch từ hòa nhập tham gia thành chủ động kiến tạo, trọng tâm đã chuyển từ hợp tác hữu hảo sang kiểm chế xung đột, bố cục đã từ khu vực láng giềng xung quanh chuyển sang khu vực lợi ích ngoài biển (Hu, 2019).

3.3. Định hình trật tự an ninh toàn cầu thông qua các sáng kiến

Không chỉ tham gia, ủng hộ, thực thi các cơ chế, quy định của Liên Hợp Quốc, thực hiện vai trò tích cực chủ động hợp tác với các nước để duy trì bảo đảm an ninh quốc tế và khu vực trong vai trò nhà ngoại giao, Trung Quốc còn đề xuất nhiều sáng kiến, cơ chế nhằm đưa ra phương án quản trị an ninh toàn cầu phù hợp với các nước đang phát triển như Trung Quốc. Tháng 2/2017, tại cuộc họp của Ủy ban An ninh Quốc gia Trung Quốc, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã cho rằng: Trung Quốc không chỉ nên tích cực định hình trật tự quốc tế mà còn cả chính sách an ninh quốc tế; Trung Quốc cần tăng cường hợp tác quốc tế và “dẫn dắt” cộng đồng quốc tế trong những nỗ lực này; đồng thời Chủ tịch Tập Cận Bình còn kêu gọi cần có “tầm nhìn toàn cầu về chính sách an ninh quốc gia”, nhấn mạnh sự cần thiết phải chủ động

chiến lược... (Xinhua News, 2017). Một số quan điểm mới, sáng kiến về an ninh quốc tế và khu vực mà Trung Quốc đề xuất tiêu biểu có: Quan điểm An ninh quốc gia tổng thể (2014), Cộng đồng chia sẻ tương lai (2015) và Sáng kiến An ninh toàn cầu (2022).

Từ Quan điểm An ninh quốc gia tổng thể đến Quan điểm An ninh châu Á

Ngày 15/4/2014, tại Hội nghị lần thứ nhất Ủy ban An ninh Quốc gia Trung Quốc, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã đưa ra khái niệm “quan điểm an ninh quốc gia tổng thể, trong đó nhấn mạnh cần chú trọng cả an ninh đối ngoại lẫn an ninh đối nội, chú trọng an ninh lãnh thổ lẫn an ninh quốc dân, chú trọng cả an ninh truyền thống và an ninh phi truyền thống, chú trọng cả vấn đề phát triển và vấn đề an ninh, chú trọng cả an ninh của bản thân và an ninh chung, thúc đẩy các bên hướng tới mục tiêu cùng có lợi, cùng bảo đảm an ninh” (Xinhua News, 2014a). Nếu như trước kia, các quan điểm về an ninh mà các lãnh đạo tiền nhiệm đưa ra chỉ liên quan đến an ninh đối ngoại và an ninh quốc tế mà không đề cập đến vấn đề an ninh nội địa, thì với Quan điểm an ninh quốc gia tổng thể, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã coi an ninh trong nước và an ninh đối ngoại là hai mặt không thể tách rời của an ninh quốc gia. Bên cạnh đó, việc nhấn mạnh năm lần cụm từ “vừa chú trọng... vừa chú trọng...” đã không những bổ sung thêm các khía cạnh về an ninh mà trước đó chưa được coi trọng đúng mức, đồng thời, các vế thứ hai - tức các quan điểm được bổ sung được đặt ở vị trí quan trọng hơn (Liu, 2014).

Hơn thế nữa, trong Quan điểm An ninh quốc gia tổng thể, Chủ tịch Tập Cận Bình đã liên kết an ninh quốc gia với phát triển quốc gia, đồng thời xác lập tính tương tác của hai vấn đề này. Luận điểm “phát triển là nền tảng của an ninh, an ninh là điều kiện của phát triển” không chỉ giải thích rõ mối quan hệ biện chứng giữa an ninh và phát triển, mà còn chỉ ra rằng an ninh quốc gia không vận hành hoàn toàn độc lập mà còn chịu sự chi phối của sự phát triển kinh tế xã hội. Vì vậy, trong công tác an ninh quốc gia, cần nhận thức đầy đủ về những ảnh hưởng khác nhau của các yếu tố phát triển bên ngoài hệ thống an ninh quốc gia, và xử lý đúng đắn mối quan hệ giữa an ninh và phát triển.

Ngay sau đó, tháng 5/2014, tại Hội nghị thượng đỉnh lần thứ 5 về Hợp tác và Xây dựng Lòng tin ở châu Á (CICA), Chủ tịch Tập Cận Bình đã đưa ra “Quan điểm về An ninh châu Á” bao gồm các đặc điểm: là an ninh “chung, tổng hợp, hợp tác và bền vững”, đồng thời tuyên bố rằng người dân châu Á nên tự quản lý các vấn đề của châu Á (Xi, 2014). Có thể coi đây là lời giải thích có hệ thống, toàn diện và sâu sắc nhất mà lãnh đạo Trung Quốc đã đưa ra về vấn đề an ninh châu Á tại các diễn đàn quốc tế cho đến nay, thể hiện rõ ràng mong muốn của Trung Quốc trong việc duy trì an ninh, ổn định và phát triển của châu Á. Điều này cũng góp phần xác định rõ mục tiêu cho khung hợp tác an ninh khu vực châu Á, định hướng cho việc thiết lập cơ chế hợp tác an ninh mới ở châu Á trong tương lai, và có ý nghĩa quan trọng đối với việc hiện thực hóa hòa bình lâu dài và phát triển chung ở châu Á. Đến cuộc họp cấp bộ trưởng lần thứ năm của Hội nghị CICA (tháng 4/2016), Chủ tịch Tập Cận Bình chỉ rõ cần kiên định và thực hành quan điểm an ninh châu Á, tập hợp đồng thuận, thúc đẩy đối thoại, tăng cường hợp tác, và đẩy mạnh xây dựng mô hình quản trị an ninh mang đậm bản sắc châu Á, cùng nhau tạo dựng một tương lai hòa bình và thịnh vượng cho châu Á. Đáng chú ý, một trong những chủ trương mà Trung Quốc đề xuất để thực hiện an ninh châu Á là xây dựng Cộng đồng chia sẻ tương lai châu Á (Xinhua News, 2016). Có thể thấy, cả Quan điểm An ninh quốc gia tổng thể và Quan điểm An ninh châu Á mà Tập Cận Bình đề xuất đều hướng tới việc bổ sung tương ứng cho các khía cạnh còn chưa được chú trọng trong các quan điểm an ninh cũ dựa trên liên minh quân sự và tăng cường vũ trang (China Daily, 2014). Quan điểm An ninh châu Á nhấn mạnh rõ hơn các đặc điểm của khu vực châu Á, đề cao ý thức về Cộng đồng chia sẻ tương lai, và nhấn mạnh tính phổ quát của các vấn đề phát triển cũng như ảnh hưởng sâu sắc và ý nghĩa quan trọng của nó đối với an ninh Châu Á.

Cộng đồng chia sẻ tương lai

Ý tưởng xây dựng “Cộng đồng chia sẻ tương lai” đã được Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình nêu ra từ tháng 3/2015 tại Diễn đàn Bắc Ngao (Xi, 2015a). Khái niệm “Cộng đồng chia sẻ tương lai” đã được nhắc lại nhiều lần với cấp độ giữa quốc gia với quốc gia trong nhiều dịp gặp gỡ nguyên thủ quốc gia giữa Tập Cận Bình với các nước khác. Đến tháng 9/2015, khi phát biểu tại trụ sở Liên Hợp Quốc, Tập Cận Bình khẳng định: “Cần xây dựng quan hệ quốc tế kiểu mới với sự hợp tác cùng có lợi làm cốt lõi và xây dựng Cộng đồng chia sẻ tương lai” (Xi, 2015b). Việc đề xuất thúc đẩy xây dựng “Cộng đồng chia sẻ tương lai” đã thể hiện được sự đóng góp trong việc xây dựng các mô hình quản trị toàn cầu. Chủ tịch Tập Cận Bình đã nhấn mạnh: “Thúc đẩy xây dựng Cộng đồng chia sẻ tương lai không phải là thay thế một chế độ này bằng một chế độ khác, hay thay thế một nền văn minh này bằng một nền văn minh khác, mà là các quốc gia có chế độ xã hội khác nhau, hệ tư tưởng khác nhau, lịch sử và văn hóa khác nhau cũng như trình độ phát triển khác nhau sẽ cùng chung sống chia sẻ lợi ích, chia sẻ quyền lợi và trách nhiệm trong các sự vụ quốc tế, hình thành mẫu số chung lớn nhất để xây dựng một thế giới tốt đẹp hơn” (Xi, 2021). Với việc đưa ra khái niệm xây dựng “Cộng đồng chia sẻ tương lai”, Trung Quốc đã cho thấy nỗ lực thúc đẩy việc xây dựng quan hệ quốc tế kiểu mới và khái niệm an ninh mới, tích cực tham gia xây dựng hệ thống quản trị an ninh toàn cầu và trở thành người xây dựng hòa bình thế giới, người bảo vệ trật tự quốc tế và người đóng góp vào sự phát triển toàn cầu được cộng đồng quốc tế ngày nay công nhận.

Ý tưởng về “Cộng đồng chia sẻ tương lai” đã giải thích sâu sắc về lợi ích chung của quản trị toàn cầu từ bốn khía cạnh: trật tự quốc tế, quản trị kinh tế, quản trị an ninh và quản trị sinh thái. Điều này làm nổi bật định hướng thực tế mạnh mẽ của “Cộng đồng chia sẻ tương lai” trong việc thúc đẩy xây dựng quản trị toàn cầu. Ý tưởng này cũng sẽ nâng cao đáng kể quyền tham gia và tiếng nói của các quốc gia và khu vực thuộc thế giới thứ ba và các tổ chức phi chính phủ trong các vấn đề quốc tế. Theo đó, trật tự và hệ thống thế giới mới này sẽ theo đuổi lý tưởng về một khái niệm mới về “cùng thắng” (Zhang & Li, 2020). Có thể thấy được ý nghĩa của việc Trung Quốc đưa ra khái niệm này. Thứ nhất, Trung Quốc mở ra khả năng hợp tác giữa các nước, bất chấp khác biệt về chính trị, xã hội hay văn hóa. Thứ hai, Trung Quốc muốn xây dựng Cộng đồng chia sẻ tương lai ở ba cấp độ: song phương, khu vực và nhân loại. Thứ ba, thuật ngữ này bao gồm cả phương diện kinh tế lẫn an ninh, với mục tiêu coi trọng cả sự phát triển chung lẫn an ninh chung (Rolland, 2017). Có thể nói, việc đưa ra ý tưởng xây dựng “Cộng đồng chia sẻ tương lai” của Trung Quốc là một nỗ lực trong việc xây dựng một hệ thống trật tự quốc tế mới có lợi cho sự phát triển của nước này.

Sáng kiến An ninh toàn cầu

Từ sau khi Tập Cận Bình trở thành Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Trung Quốc, nước này không ngừng đưa ra các quan điểm, khái niệm và sáng kiến về an ninh. Đến năm 2022, Tập Cận Bình lại đưa ra Sáng kiến An ninh toàn cầu (GSI) tại Diễn đàn Bắc Ngao. Việc đề xuất GSI hoàn toàn phù hợp với chủ trương điều chỉnh quan điểm về an ninh quốc gia của Trung Quốc, đưa ra “giải pháp Trung Quốc” nhằm ứng phó với những vấn đề an ninh mới. Theo đó, nội dung của GSI có thể được gói gọn trong “6 điều kiên trì: (1) Kiên trì khái niệm an ninh chung, toàn diện, hợp tác và bền vững là nguyên tắc chỉ đạo để duy trì hiệu quả an ninh và hòa bình thế giới; (2) Kiên trì tôn trọng chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của tất cả các nước, không can thiệp vào công việc nội bộ của các nước khác, tôn trọng con đường phát triển và hệ thống xã hội do nhân dân các nước độc lập lựa chọn; (3) Kiên trì tuân thủ mục đích và nguyên tắc của Hiến chương Liên Hợp Quốc, từ bỏ tư duy Chiến tranh Lạnh, phản đối chủ nghĩa đơn phương và kiểm chế chính trị khối và đối đầu phe nhóm; (4) Kiên trì các mối quan tâm hợp lý về an

ninh của tất cả các quốc gia và duy trì nguyên tắc an ninh không phân biệt, xây dựng một cấu trúc an ninh cân bằng, hiệu quả và bền vững, phản đối việc thiết lập an ninh quốc gia trên cơ sở là sự bất ổn của các nước khác; (5) Kiên trì giải quyết hòa bình những khác biệt và tranh chấp giữa các nước thông qua đối thoại và tham vấn, đồng thời ủng hộ mọi nỗ lực có lợi cho việc giải quyết hòa bình các cuộc khủng hoảng; không tham gia vào các tiêu chuẩn kép, phản đối việc lạm dụng các chế tài trừng phạt đơn phương như những “cánh tay quyền lực nối dài”; (6) Kiên trì việc phối hợp đảm bảo an ninh truyền thống và an ninh phi truyền thống, đồng thời cùng giải quyết các tranh chấp khu vực và các vấn đề toàn cầu như: chủ nghĩa khủng bố, biến đổi khí hậu, an ninh mạng và an ninh sinh học (Xinhua News, 2022).

Việc Trung Quốc đề xuất GSI không lâu ngay sau khi cuộc xung đột Nga - Ukraine xảy ra, đồng thời coi đây là phương tiện tốt nhất để duy trì hòa bình và ổn định cho thấy Trung Quốc hi vọng sáng kiến này sẽ giúp Trung Quốc trở thành người kiến tạo nên hòa bình thế giới (Zhou, 2024).

4. Một số nhận xét

Việc Trung Quốc thể hiện vai trò tích cực và chủ động hơn trong các vấn đề an ninh toàn cầu đã phản ánh phần nào những thay đổi lớn về mặt tư duy và chiến lược an ninh của Trung Quốc, từ phương châm “giấu mình chờ thời” của Đặng Tiểu Bình sang chủ động tích cực, chủ động chiến lược, tiến hành ngoại giao nước lớn dưới thời Tập Cận Bình. Điều này cũng phản ánh nhu cầu khách quan về sự phụ thuộc lẫn nhau ngày càng sâu rộng và những rủi ro phát sinh từ sự hiện diện ngày càng tăng của Trung Quốc trong nền kinh tế toàn cầu. Các nhà lãnh đạo Trung Quốc cũng đưa ra “phương án Trung Quốc” trong việc quản lý các mối đe dọa từ bên ngoài vào một cách tiếp cận an ninh “chung, toàn diện”, nhằm bảo vệ lợi ích cốt lõi của nước này. Trung Quốc đã và đang theo đuổi một chính sách an ninh chủ động hơn, quyết đoán hơn, “chủ động chiến lược” và thực hiện “ngoại giao nước lớn” của mình.

Đặt trong bối cảnh của Trung Quốc, khi nước này đưa ra mục tiêu “phục hưng dân tộc Trung Hoa”, chiến lược an ninh của Trung Quốc hiện nay cũng nhằm góp phần thực hiện “hai mục tiêu một trăm năm” mà nước này đề ra, bao gồm: hoàn thành xây dựng xã hội khá giả toàn diện vào dịp 100 năm thành lập Đảng Cộng sản Trung Quốc (tức đến năm 2021), và xây dựng toàn diện Trung Quốc thành một cường quốc hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa nhân dịp 100 năm thành lập nước Trung Quốc mới (tức đến năm 2049). Với tâm thế thực hiện mục tiêu “phục hưng vĩ đại dân tộc Trung Hoa”, trong mối quan hệ với các đối tác quốc tế, cách tiếp cận của Bắc Kinh hiện nay đã đi kèm với cảm giác quyền lợi mạnh mẽ, khẩn cấp và cạnh tranh về ảnh hưởng. Cũng chính do đặt trong bối cảnh chiến lược trong nước này, sự điều chỉnh vai trò của Trung Quốc đối với an ninh toàn cầu diễn ra nhanh, tập trung, với sự kiểm soát mạnh mẽ hơn từ “thiết kế thượng tầng” – tức những thiết kế chính sách từ ban lãnh đạo cao nhất của Trung Quốc. Ủy ban An ninh Quốc gia Trung Quốc được thành lập vào năm 2014, là một cơ quan của Đảng Cộng sản Trung Quốc, thực hiện các nhiệm vụ lãnh đạo chính trị thống nhất kết hợp nhiệm vụ bảo đảm an ninh quốc gia trong nước và an ninh quốc gia trên trường quốc tế.

Tuy nhiên, giữa lời nói và hành động của Trung Quốc có khoảng cách. Cùng lúc với mong muốn đóng vai trò then chốt hơn trong quản trị toàn cầu, Trung Quốc cũng luôn đặt lợi ích cốt lõi của mình lên hàng đầu. Những thay đổi trong tư duy chiến lược cũng khiến chính sách ngoại giao và an ninh mới của Trung Quốc dưới thời Chủ tịch Tập Cận Bình không đơn thuần là sự khẳng định mình, mà còn trở nên “cứng rắn hơn”, không nhân nhượng trong những “vấn đề cứng” liên quan đến lợi ích cốt lõi. Việc Trung Quốc có tranh chấp và căng thẳng với một số nước tại khu vực Biển Đông và Biển Hoa Đông, việc Trung Quốc xử lý các vấn đề trong

nước như tại Hồng Kông hay Tân Cương, quan hệ căng thẳng giữa hai bờ với Đài Loan... đã phần nào làm giảm sức hấp dẫn của hình ảnh Trung Quốc cũng như sức hấp dẫn của mô hình quản trị Trung Quốc. Bắc Kinh đã không còn tránh các diễn ngôn liên quan đến cạnh tranh quyền lực quốc tế, họ cho rằng “phải nhận thức rõ tính chất kéo dài của cuộc tranh đấu về trật tự quốc tế” (Xinhua News, 2014b).

Việc thể hiện quan điểm cứng rắn liên quan đến lợi ích của Trung Quốc, như những vấn đề liên quan đến đại dịch Covid-19, vấn đề Đài Loan, an ninh mạng, cuộc đấu tranh dân chủ ở Hồng Kông... thậm chí đã tạo nên một trường phái được học giả nước ngoài gọi là “ngoại giao chiến lang”, khi đội ngũ quan chức ngoại giao của Trung Quốc liên tục đưa ra những tuyên bố cứng rắn, sẵn sàng công kích các nước khác để bảo vệ lợi ích của Bắc Kinh (Pei, 2020). Ví dụ, phát ngôn viên Triệu Lập Kiên của Bộ Ngoại giao Trung Quốc vào tháng 3/2020 đã đưa ra thuyết âm mưu cho rằng quân đội Mỹ đã mang virus corona đến Vũ Hán (Myers, 2020); Trung Quốc cũng dọa ngừng viện trợ y tế cho Hà Lan trong đại dịch vì đã đưa cụm từ “Đài Bắc” vào tên Văn phòng đại diện tại Đài Loan (Everington, 2020); trước việc Thủ tướng Anh Boris Johnson tuyên bố sẽ loại bỏ công nghệ Huawei khỏi các mạng viễn thông của Anh vào năm 2023, Trung Quốc đã tuyên bố có thể từ bỏ việc xây dựng nhà máy điện hạt nhân và mạng lưới đường sắt cao tốc ở Anh (Faulconbridge & Pollard, 2020)... Tuy nhiên, thay vì giúp cải thiện hình ảnh quốc tế của Trung Quốc, những tuyên bố cứng rắn xoay quanh cái mà Trung Quốc cho rằng là “lợi ích cốt lõi” trong nhiều trường hợp đã làm giảm uy tín của nước này, thậm chí quan điểm “trỗi dậy hòa bình” của Trung Quốc cũng bị cộng đồng quốc tế nghi ngờ. Bên cạnh đó, một số “quà tặng đính kèm” theo những chuỗi ý tưởng, quan điểm của Trung Quốc về an ninh cũng gặp phải không ít nghi ngại của nhiều nước. Ví dụ, khái niệm “Cộng đồng chia sẻ tương lai trên biển” mà Tập Cận Bình đưa ra nhân Kỷ niệm 70 năm ngày thành lập Hải quân Trung Quốc (ngày 23/4/2019) đã đề cập đến hòa bình và hợp tác, tuy nhiên lại diễn ra trong khung cảnh 32 tàu chiến, 39 máy bay chiến đấu cũng 8 tàu ngầm tham gia lễ duyệt binh. Ý tưởng xây dựng “Cộng đồng chia sẻ tương lai” trên thực tế không được cộng đồng quốc tế đón nhận nhiệt tình bởi nhiều nội hàm chưa được Trung Quốc làm rõ và sự lo ngại bởi những kế hoạch riêng của Bắc Kinh đằng sau ý tưởng này. Trung Quốc đã phải chuyển sang vận động xây dựng Cộng đồng chia sẻ tương lai song phương với sự tham gia của khoảng 10 nước.

Trong thời gian tới, vai trò của Trung Quốc đối với an ninh toàn cầu sẽ tiếp tục chịu tác động từ nhiều yếu tố, như: các cuộc khủng hoảng ở các quốc gia và khu vực gây nguy cơ đối với công dân và tài sản Trung Quốc tại nước ngoài; phản ứng của quốc gia cạnh tranh ảnh hưởng với Trung Quốc tại nơi nước này tăng cường can thiệp an ninh; tác động từ tổng hòa các nhân tố trong và ngoài nước, cũng như ưu tiên của thể hệ lãnh đạo mới sắp tới.

Tài liệu tham khảo

- Bloomberg. (2020, Jun 7). China Poised to Pull Plans for U.K. Nuclear Plants. *Bloomberg*. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-06-07/china-poised-to-pull-plans-for-u-k-nuclear-plants-sunday-times>
- China Daily. (2014, October 9). *Xi Jinping's foreign strategy interpretation (I): The Asian security concept*. Xinhua News. http://www.xinhuanet.com/politics/2014-10/09/c_1112741316.htm
- China Power Team. (2020, August 26). How is China Bolstering its Military Diplomatic Relations? *China Power*. <https://chinapower.csis.org/china-military-diplomacy/>
- Department of Defense (DoD). (2022). *Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the People's Republic of China*. Pentagon. <https://www.war.gov/News/Releases/Article/3230516/2022-report-on-military-and-security-developments-involving-the-peoples-republi/>

- Everington, K. (2020, April 30). China threatens to halt medical supplies after Netherlands changes Taiwan rep office name. *Taiwan News*.
https://www.taiwannews.com.tw/news/3925556?fbclid=IwAR0C8q6EfPU_jutm4ofbPc9IEzslv7Q8N_cLKOFRxBnC2hyqiWLTp1OrD3I
- Faulconbridge, G., & Pollard, M. Q. (2020, July 15). China warns UK: 'Dumping' Huawei will cost you. *Reuters*.
<https://www.reuters.com/article/world/china-warns-uk-dumping-huawei-will-cost-you-idUSKCN24G0L3/>
- Hu, J. T (2005, September 16). Speech at the UN 60th Anniversary Summit. *Xinhua News*.
https://www.gov.cn/ldhd/2005-09/16/content_63871.htm
- Hu, X. (2019). *The new orientation and new challenges of China's military diplomacy*. Reference News.
<https://www.fx361.com/page/2019/1101/5949359.shtml>
- Lieutenant General DS. (2021). China's Military Diplomacy in New Era and Implications for India. *Centre for Land Warfare Studies*, 306, 1-22. <https://claws.co.in/chinas-military-diplomacy-in-new-era-and-implications-for-india/>
- Liu, Y. J. (2014, May 19). The holistic national security concept in the era of great security: Philosophical thoughts in Xi Jinping's important speech on national security. *Beijing Daily*.
<http://cpc.people.com.cn/n/2014/0519/c371956-25033221.html>
- Lyons, K., & Wickham, D. (2022, April 20). The deal that shocked the world: inside the China-Solomons security pact. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2022/apr/20/the-deal-that-shocked-the-world-inside-the-china-solomons-security-pact>
- Ma, C. (2022). On China's contributions to global governance in the new era (4). *Learning and Exploration*, 44-51.
- Mosyakov, D. V., Shpakovskaya, M. A., & Ponka, T. I. (2023), Role of Military Diplomacy in the PRC's Foreign Policy in the South China Sea. *Vestnik RUDN. International Relations*, 23(2), 358-371.
<https://journals.rudn.ru/international-relations/article/view/35178>
- Myers, S. L. (2020, March 13). China Spins Tale That the U.S. Army Started the Coronavirus Epidemic, *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2020/03/13/world/asia/coronavirus-china-conspiracy-theory.html>
- Navone, A. (2021, April 5). *The Intertwined Futures of Climate Action, Fragility and Peacebuilding*. United States Institute of Peace Analysis and Commentary. <https://www.usip.org/publications/2021/04/intertwined-futures-climate-action-fragility-and-peacebuilding>
- Pei, M. X. (2020, Jun 9). Chinese Diplomats Behaving Badly. *Project Syndicate*. <https://www.project-syndicate.org/commentary/china-reputation-wolf-warrior-diplomacy-covid19-by-minxin-pei-2020-06>
- Rolland, N. (2017, Jun 5). Eurasian Integration “a la Chinese”: Deciphering Beijing's Vision for the Region as a “Community of Common Destiny”. *The Asan Forum*. <https://theasanforum.org/eurasian-integration-a-la-chinese-deciphering-beijings-vision-for-the-region-as-a-community-of-common-destiny/>
- Saunders, P. C. (2006), *China's Global Activism: Strategy, Drivers, and Tools*. NDU Press, Washington, DC.
- Shen, Z. X. (2018). On China's military diplomacy in Africa. In C. Alden, A. Alao, Z. Chun & L. Barber (Eds.), *China and Africa: Building peace and security cooperation on the continent* (pp. 101-122). Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-52893-9>
- Xi, J. P. (2014, May 21). *Actively establish the Asian security concept and create a new situation of security cooperation*. Ministry of Foreign Affairs.
https://www.mfa.gov.cn/ziliao_674904/zyjh_674906/201405/t20140521_9869330.shtml
- Xi, J. P. (2015a, March 29). Toward a community of shared future and a new future for Asia — Keynote speech at the Boao Forum for Asia Annual Conference 2015. *Xinhua News*.
http://www.xinhuanet.com/politics/2015-03/29/c_127632707.htm
- Xi, J. P. (2015b, September 29). Join hands to build new partnerships of cooperation and a community of shared future for mankind. *Guangming Daily*. https://epaper.gmw.cn/gmrb/html/2015-09/29/nw.D110000gmrb_20150929_1-02.htm
- Xi, J. P. (2021, October 25). *Xi Jinping's speech at the meeting marking the 50th anniversary of the restoration of the People's Republic of China's lawful seat in the United Nations*. *Xinhua News*.
https://www.gov.cn/xinwen/2021-10/25/content_5644755.htm
- Xinhua News. (2014a, April 15). *The first meeting of the Central National Security Commission was held — Xi Jinping delivered an important speech*. Central Government Portal. https://www.gov.cn/xinwen/2014-04/15/content_2659641.htm

- Xinhua News. (2014b, November 29). *Xi Jinping attended the Central Foreign Affairs Work Conference and delivered an important speech*. Xinhuanet. http://www.xinhuanet.com/politics/2014-11/29/c_1113457723.htm
- Xinhua News. (2016, April 29). *What new statements did Xi Jinping make about the “Asian Security Concept”?* Ministry of Foreign Affairs. <https://news.cctv.com/2016/04/29/ARTID9bHuSkGMrGQ8bLP8J1F160429.shtml>
- Xinhua News. (2017, February 17). *Xi Jinping presided over a symposium on national security work*. Xinhua News. http://www.xinhuanet.com/politics/2017-02/17/c_1120486809.htm
- Xinhua News. (2022, April 21). *Xi Jinping proposed the Global Security Initiative*. Central Government Portal. http://www.gov.cn/xinwen/2022-04/21/content_5686416.htm
- Zhang, Z., & Li, G. H (2020). Global governance challenges and China’s strategic choices under the vision of a community of shared future for mankind. *Socialism Studies*, 1, 103-110.
- Zhou, J. H. (2024, March 1). *PRC’s global security initiative contradicts actions*. Indo-Pacific Defense. <https://ipdefenseforum.com/2024/03/prcs-global-security-initiative-contradicts-actions/>